

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előzetési pénzek és reklamációk Rónai Frigyes kiadó címére küldendők.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona
negyedévre 2 korona, egyes szám ára
20 fillér.

Nyilttár sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

XXIX. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
JAMBRITS LAJOS.

23. szám.

A Jegy-Bank-kérdése, a közérdek szempontjából.

Kevesen tudják, mit jelent az a két szó, hogy: „Jegy-Bank.” Kevesen azt, hogy mi a: „Jegy-bank”-szabadság.

Legyen szabad egy rövid cikkben, dióhéjban megmagyaráznom:

Ha az emberiségnek elegendő készpénze, aranya volna; akkor az emberiség nem szorulna papírosra, a papírpénzre, a banknótára, a bankjegyre.

De mivel az egész emberiségnek, a meglévő érc fedezete elenyészően kevés, az után termelése (kőolaj) szintén kevés, csekély és ezenfelül, mivel az arany, illetve az arany pénz, igen nagyon kopik; ennélfogva az emberiség, illetve az egyes politikai államhatalmak egyesültek, a forgalomtól lehetőleg megkímélik a kopásnak erősen alávetett aranyat és helyette papíros gyártanak, ebből papírpénzt készítenek és ezzel a papírpénzzel kintélik az igazi pénzt — az arany pénzt.

Papírosból papírpénzt készíteni, senkinek másnak nem szabad, csak a politikai államhatalmaknak.

Ez a kizárólagos jog, a politikai államhatalmaknak egyik monopoliuma, — egyeduralmi joga.

A politikai államhatalmak legtöbbször nem maga foglalkozik ezzel a papírpénz gyártásával; hanem átruházza ezt a gyártási jogot valamely pénzintézetére; természetesen a legtehetősebb magán pénzintézetére.

Ennek a jognak az átruházását, jegybank gyártási szabadságnak: jegybank szabadságnak nevezzük.

Minden olyan magán pénzintézet a melyet valamely államhatalom jegybank szabadsággal ruház fel: „Jegy-bank”-nak nevezetetik.

Ausztria is és Magyarország is, az 1816-ban

alapított O-ztrák bankot, most már „O-ztrák-magyar-bankot,” ruházta föl — a jegybank szabadsággal.

Az O-ztrák-magyar-bank, nem maga, Ausztria és Magyarország, hanem csak egy — magán társaság.

Az O-ztrák-magyar-bank, nem állami pénzintézet, hanem csak egy kiváltságolt-részvénytársaság, amely azonban nem önön magát kormányozza, hanem a bankjegy kibocsátási jog és ellenőrzés fejében, a két állam bizalmi férfival kormányoztatja magát.

A két állam bizalmi férfait, a kiket a két kormány jelöl, ő felsége a király, illetve a császár erősíti meg.

Az O-ztrák-magyar-bank azért kapta meg annak idején a szabadságot, mert mind a két államnak a hitelezője volt és még ma is — az.

Mert mind a két állam, le volt neki kötelezve.

A többször említett szabadság, mindig csak bizonyos terminus-ra szól. — Szokás szerint tíz éves terminusokra — bérbe adatik.

Ha a szabadság lejár, akkor vagy megújítatik ez, vagy esedékessé lesznek a hitelek.

Azaz: a szabadság lejártakor, ki kell fizetni az adósságokat. Lajtnán innen is és Lajtnán túl is.

Az állami adósságok 70 százaléka Ausztriát terheli, a 30 százaléka Magyarországot.

A függetlenségre törekvő Magyarország képviselőiben, a függetlenségi párt, nem irtózik a hitel visszafizetésétől, mert Magyarország a hitel fedezésére, mintegy 35 év óta, milliókra rugó betétekkel szerepel a szabadságolt részvénytársaságnál. Ausztria szintén.

Ugy, hogy a szabadság meg nem hosszabbítása és a köcsönök vissza fizetése mindkét ország részéről nagyobb nehézségbe — nem ütköznek.

Mint hogy azonban a két ország Boszniát és Hercegovinát annektálta és ez az annektálás a két társ országnak ötvennégy milliójába került, ami készpénzben, aranyban fizetendő, (no meg a mozgótitkos) ennélfogva a szabadság meg nem újítása és az annektálás, igen rosszkor estek össze, — terminus dolgában.

Ezt a rosszul összeesett terminus kérdését titkolják el az összes illetékes faktorok, úgy ide háza, mint a határokon kívül lehetőleg mindenki előtt.

De a bankjegy kibocsátási szabadság meghosszabbítási kérdését további tíz esztendőre, ezen a komolyabb ki-ebb okon kívül, még egy másik, kevésbé komoly és még kisebb ok is mozgatja és ez — a protekció.

Ennek a jegybanknak annyi és olyan befolyásos, különböző rendű és rangú lekötöztetettje van, akik kerekasztal körül és valamennyien, egytől egyig, a lekötöztettség rabságában hatalmas protektorai ennek a részvénytársaságnak és minden lehető elkövetnek a prolongálás — mellett.

Ha ez a protekció nem ütköznék szociológiailag közérdekbe — úgy még hagyján volna.

De az idők megváltoztak és a szociális szempontból, tehát a nagy közönség közérdekének a szempontjából — már másképp néz ki a dolog.

Szociális, tehát közérdek szempontjából nemcsak nekünk és Ausztriának, hanem semmiféle államhatalomnak, sine-en jogában a Vezérintézmény, a Pénzügyintézmény terén birt monopoliumát, egyes magán pénzeszoportoknak részesedése fejében és valamely egyszer nyújtott hitel meghálálása fejében — a közérdektől — megvonni.

A bankjegy monopolium olyan produktív, nagy haszonnal járó papír kereskedelem, mint a postabélyeg kereskedelem, a melyet a közérdek

Tárca.

Asszonyi sors.

Írta: Csabai Germán.

Béla, a Bárány Szálloda közkedvelt és mindig fess szobapincére megnősült. Egy alig 16 éves ártatlan lánykát, Piroskát, a Kővágó Ilka masamod nevelt leányát vette feleségül, a kinek fogalma sem volt arról, hogy micsoda állapot az: asszonynak lenni, de örömmel sietett a szobapincér védszárnyai alá, mert nevelőanyjánál nem éppen a legjobb dolga volt és gyermek fejével azt mégis csak elképzelte, hogy ezental a saját ura lesz és szigorú nevelőanyja fenhatósága megszűnik.

Csakugyan, ez a házasság a lehető legboldogabb volt. Az asszonyka a legnagyobb szeretettel csüggött urán és kedélytelensége, a mely nevelő anyjánál szinte állandó volt, teljesen eltűnt.

Vagy egy esztendő telt el zavartalan boldogságban. Ekkor aztán történt valami, a mi a még leányos ábrándokkal teli asszonyka fejét egy kissé megzavarta. Egy reggel, szokása szerint, a piacra ment bevásárolni. A piacról hazatérőben észrevette, hogy egy csinos, nyulánk barna férfi követi. Az asszonyka elpirult és még jobban meggyorsította lépteit. Hasztalan. A férfi, bár diszkreten, de állhatatosan követte. Mikor pedig a ház kapujához ért és visszafordult, vajjon a titokzatos követő ott van-e, hát az bizony pár lépésnyire állott mellette, udvariasan megemelte kalapját és visszament.

Az asszonyka azt sem tudta, hogy hogyan ért a házhoz. Hogyisne. Hiszen ilyesmik még sohasem történtek vele. Szent Isten, ha ezt Béla megtudná! Szinte reszeltetett a felindulástól. Ugy érezte, hogy valami bünt

követett el. Igen neki nem lett volna szabad észrevennie azt a férfit. Közömbösen kellett volna hazajönnie és nem lett volna szabad a kapunál hátrafordulnia. Mit gondolhat felőle az a férfi? Bizonyára azt, hogy ő is olyan kacér asszony, mint a többi. Igen ezt nem lett volna szabad megtennie. És ha holnap a piacra megy ha találkozik megint a férfival, hidegen, büszkén fogja végigmérni, hadd lássa, hogy ő tisztességes asszony a ki az urát szereti.

Piroska asszonyt nagyon megzavarta ez a kis kaland. Egész nap idegesen tett-vett a házban és mikor hazajött a férje, alig mert a szemébe nézni. Aztán valami türelmetlenség vett rajta erőt. Alig várta a reggelt, hogy a piacra menjen.

A férfi másnap is ott sétált a piac környékén. Mikor meglátta az asszonykát, ki kosarával a karján sietve jött, köszönt neki. Piroska elpirult, zavarba jött. Nem akarta fogadni a köszöntést, de aztán, mintha nem illetlennek találta volna, könnyedén meghajította fejét és sietve elvegyült a többi vásárló asszonyok közzé. A piacról hazatérőben megint követte őt a férfi, a kapunál megint köszönt és Piroska megint fogadta azt, sőt mosolygott is egy kicsit.

Bent a szobában még zavartabb, még idegesebb lett. Egymást zavarták a gondolatai. Es olyasféle gondolatai is voltak, hogy az a titokzatos idegen nem is olyan csunya férfi, aztán meg tiszteletteljesen is viselkedik, talán nem is követett el valami nagy vétket, hogy köszöntését viszonzta.

Negyednapra bemutatta magát a titokzatos idegen. Jármai Aladárnak hívták és ellenőr a pénzügyigazgatóságnál. Állatosan bocsánatot kért, hogy merészkedett az asszonykát követni, de valami megmagyarázhatatlan érzésnek engedett, a mikor ezt tette és eleve is sietett kijelenteni, hogy neki a lehető legtisztességesebb szándék

kai vannak. Az asszonyka eleinte megijedt a nem várt fordulattól, de a férfi beszédjére ő is felelt egy-két szót.

Jármai pedig mindennap hűségesen várta Piroska asszonykát. És egyre melegebben, egyre nagyobb hittel beszélt. Most már kezdte belátni az asszony, hogy gyerekesen cselekedett, a mikor ebbe az ismeretségi belement. Hova fog ez vezetni? És mit fog szólni a férje, ha mindezt megtudja? És az asszonyka kétségbeesése csak fokozódott akkor, a mikor Jármai egyszer megkérdezte, hogy mely időtjait nincsen otthon férje, valami fontos közlendője volna, a mit esetleg levélben megírna. Az asszonyka meglepetésében szót sem szőtt, hanem otthagya a férfit az utcán és sietve hazament. Aztán egy hétig nem ment a piacra, mindent a cselédjével hozatott.

Piroska férje egyszer szokása ellenére délelőtt hazajött. Dolga volt a városban, tehát lopott magának egy negyedórát, hogy az asszonykával egy kicsit beszélgessen. A férj jókedvűen fogyasztja el az oszonnáját, a mit hirtelen az asszonyka készített neki, a mikor nyílik az ajtó és belép egy adóhivatali szolga. Kezében levél van és keresi a Béla szobapincér ur feleségét. Piroska tüllig elpirul a szobapincér csodálkozva néz feleségére, majd a szolgától megkérdi:

— Ki küldte ezt a levelet?

— Jármai Aladár tekintetes ur.

— No jól van, hagyja itt.

A szolga otthagya a levelet és a szobapincér szótlanul nyújtotta azt át feleségének. Az asszony kezébe veszi a levelet, felbontja, olvasni kezdi és minden sornál mélyebben pir borítja el arcát. Nem is olvasta el egészen, hanem az asztalra dobta és keserves petyergésbe fogott.

A szobapincér értelmetlenül nézett. Majd felvette

